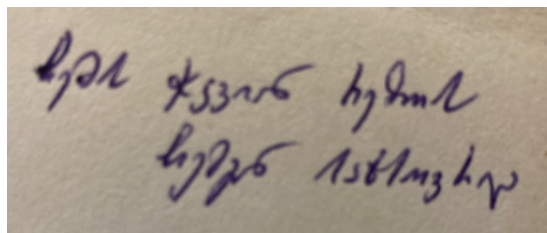

ზურაბ კვიციანი

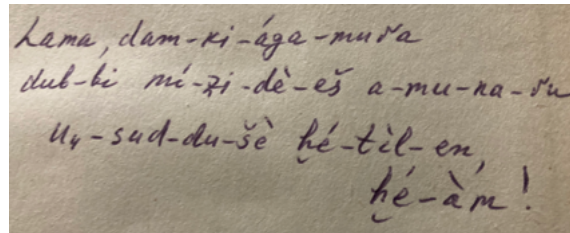
შენგან ნაჩუქარ ხეებსაც ჩამოგიტოვლი, თუ გინდა.
უკან დაგდევდი ბაღი და გეხვეწებოდი, მაჩუქე-მეთე.
შენ კი თვითველის სახელს მეუბნებოდი და მიქებდი მათ ნაყოფს.
ჰომეროსი, ოდისეა, XXIV-330

ფიცების და ხის სხვა მონარჩენებისგან წიგნების თაროს „ერთად“ კეთება - ხერხვა, ჩორკნა, ჭედება - მახსოვს იმ პირველ საქმიანობად, რომლის დროსაც პირველად გავაცნობიერე „ძმაცაცობის“ თუ „კოლეგიალობის“ ეს რაღაც სპეციფიური განცდა, ყოველდღიურ ოჯახურ სიახლოვესაც რომ სცდება და თამაშის ჩვეულებრივ რუტინასაც. ძალიან ადრე იყო ეს, ჯერ კიდევ სანამ ამ სახლში გადმოვიდოდით, სადაც გავიზარდე და დღემდე ვცხოვრობ. მერე კიდევ ერთხელ იყო, ასევე ძლიერად - მაშინ, როცა რაღაც მიბაძვით (მაგრამ დამოუკიდებლად!) ვთარგმნე ტოლსტოის „ლევი სობახვა“ და სამზარეულოს მაგიდაზე დავეტოვე, დილას კი, იქვე, მისივე მარილიანი ორცხობილებით კონსტრუირებულ პატარა კომპოზიციურ მიმავლებული ტექსტი დამხვდა, მანქანაზე ამოხეჭდილი: „რემოს - საუკეთესო თარგმანისთვის. უწილადე დედასაც!“ (იმ ორიოდვე ბავშვურად მაღალფარდოვან „ლიტერატურისმზმვე“ მინიშნებით, ჩემი მაშინ წანაკითხი ქართულიდან რომ ვისარგებლე თარგმნისას)...

მგონი, ამ „კოლეგიალური მეგობრობის“ ბაზისზე მიმდინარეობდა ჩვენი დანარჩენი მამაშვილობაც (სტუმრობები, ქალაქიდან გასვლები, მცირე თუ დიდი, მის მეგობრებთან ერთად, ჩემი მეგობრებიც რომ იყვნენ და ჩემს „ბავშვობის მეგობრებად“ რომ მოვიხსენიებ დღეს; ორად დარჩენაც ოჯახში, როცა დედაჩემი საავადმყოფოში მოხვედრილა და ზოგი „სასადილოს კერძი“, ოჯახში რომ არ მზადდებოდა ხოლმე, პირველად მივემია, მაგალითად - აჭარული ხაჭაპური კაფე „ჩარგალში“); ძილისწინა „ზღაპრებიც“, ლოგინთან რომ მეჭდა და გუსტავ შვაბის წიგნიდან მიამბობდა ელინურ მითებს, ხანდახან გადმომანვდიდა ხოლმე, რომ ლარნაკზე ნახატი მენახა, თუ როგორ გაეჭიბრა მარსიასი აპოლონს ან რამხელა ქვევრში ჩაიმალა ევრისთევსი ჰერაკლეს შიშით; ველოსიპედზე სეირნობა და ონაერობა იპოდრომის ტყეებსა და ტრასებზე; სწავლა-განათლებაც: ინგლისური, რობინ ჰუდის ამბების ან „პრინცის და მათხოვრის“ კითხვით და ახალი სიტყვების „გახაზვით“; წიგნებიც, ნელ-ნელა სახლიც რომ ვეღარ იტევდა და ყველგანაც რომ გვხვდებოდა, სადაც არ წავიდოდით, მათ შორის კი - მისი წიგნები, რომელთაგან ჩემთვის ნაჩუქარი პირველი - „თამუზის სიზმარია“ (1969), უთარილო წარწერით:

იგივე წიგნს, ოდნავ შექცდიანს, დედაჩემისთვის ნაჩუქარს, აქალღური წარწერა აქვს:

ასევე უთარილოდ, უავტოროდ...

ლათინურიც ადრე დავიწყეთ: ტინეიჯერი, უკვე კარგად ვკითხულობდი და ვწერდი კიდევ (მის არქივშიც ვიპოვე ერთი ამგვარი წერილი მისდამი, ამდენ ხანს შეუნახავს...) ამიტომ 1975 წელს გამოსულ „ოდისეას“, მის და თამაზ ჩხენკელის ნათარგმნს, უკვე ლათინურად აქვს მიძღვნის ვრცელი წარწერა...

აქტიური პარალელური „მუსიკობის“ (ესეც ოჯახური გარემოს ნაწილი იყო, ურიცხვი ფირფიტა ძირითადად კლასიკური მუსიკით, მაგრამ ასევე რომანსული, შანსონური და კუბური ტრადიციული სონგოებითაც კი, პლუს ჩემი ფორტეპიანოზე მეცადინეობა და მუსიკალური შვიდწლელი) მიუხედავად, ჩემს ახალგაზრდულ ინტერესებში ლინგვისტური და ლიტერატურული მაინც საგრძნობლად დომინირებდა და ასე სრულიად ლოგიკურად გავხდი კლასიკური ფილოლოგიის სტუდენტი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, რომელიც 1982 წელს დავამთავრე, კარგი დიპლომით და მშობლების ამაყი სიხარულით. უბრალოდ, მუსიკას ამასობაში ისე ემძლავრა და „აერ-დაერია“ ჩემი გეგმები, რომ ოთხიოდე წლის „უსაქმური გზასაცდენილობის“ შემდეგ (ჯახსაც კი აღარ ვუკრავდი, მხოლოდ მიხო შუღლიაშვილთან ვსწავლობდი) კონსერვატორიაში ჩავაბარე კომპოზიციაზე.

წარმომიდგენია, რა განცდა და იმედგაცრუება აღმოჩნდებოდა მათთვის ეს ჩემი შემობრუნებული არჩევანი და უსაზღვროდ მადლობელი ვარ, რომ ერთი წამითაც არ უგრძობინებიათ ჩემთვის და მართლაც ყველა პირობა შემიქმნეს რუბიკონის გადასალახად. მხოლოდ რამდენიმე წლის შემდეგ ნელ-ნელა დანყებულმა და მომატებულმა წარმატებებმა გააქარწყლეს ის შფოთვა და წუხილი, რომელიც არასოდეს გამოუთქვამთ. თვითონ ზურაბს ისედაც მუდამ თითქოს ერიდებოდა ჩემთვის რაიმე კრიტიკულის თქმა: ისე გავიზარდე, რომ ერთი უკმაყოფილო ან კონფლიქტური შენიშვნა არ მიმიღია პირდაპირ მისგან, ამგვარს უფრო დედაჩემს გაუზიარებდა ხოლმე და მისგან მომდიოდა საყვედურიც და, სხვათა შორის - კომპლიმენტიც, რომლის პირდაპირ გამოთქმაში დიდხანს ასევე მორცხვობდა და ისევე დედისგან ვისმენდი მის სიხარულს და ქების სიტყვას. მხოლოდ ეს ბოლო თორმეტიოდე წელი, ლამარას გარდაცვალების და ჩემი გერმანიიდან დაბრუნების შემდეგ, გაქრა ეს „დიპლომატიური შუალობა“ და მგონია, რომ სწორედ ეს ბოლო ათწლეული კიდევ რაღაც ახალი ინტენსივობით მაკავშირებს მასთან, მის აზრებთან, შემოქმედებასთან, მის ნათქვამ-განცდილთან ბავშვობის, აწმყოს, ისტორიის, კულტურის, სიყვარულის, პოეზიის, რელიგიის და იმ უსაზღვრობის შესახებ, სიტყვით რომ ვერ გამოითქმის და კიდევ სხვა სიმძაფრეს რომ სძენს „მეგობრულ-კოლეგიალობის“ იმ ჩემს ადრეულ განცდას...

ეს უკანასკნელი კი არც არასდროს გამქრალა: რაც მუსიკოსი გავხდი, და მერე კიდევ - გერმანიაშიც გადავბარგდი, კიდევ უფრო იმატა ჩვენმა კორესპონდენციამ, ხან გერმანულის ორიგინალთან შედარება-დაზუსტების, ხან ანტიკურის გერმანული ინტერპრეტაციის, განსკუთრებით კი მუსიკის კონტექსტში, რომლისადმი ინტერესი (მის აღრინდელ, სტუდენტობიდროინდელ ჩანანერებს თუ არ ჩავთვლით), ასე მძაფრად და ამდენი კითხვით გამოთქმული, ადრე არც მახსოვს: გამუდმებით მთხოვდა განმარტებას და კომენტარებს, თანამედროვე მუსიკის ესთეტიკის რაიმე ასპექტი იქნებოდა ეს, ვენის ახალი სკოლის პრინციპები, შოენბერგის ციტატა, ქსენაკისის მათემატიკური თუ არქიტექტურულ მოდელი, თუ მუსიკის ზოგადი ბუნება და არქიტექტონიკა.

შარშან, გაზაფხულზე, მარტინ ბუბერის ერთი ტექსტის ერთობლივი თარგმნა შემომთავაზა და - სად მცალია-მეთქი, ვუთხარი დაუფიქრებლად, იმ ხნის განამანასა და არეულობაში. ზაფხულში, თავის ბოლო ზაფხულს, გამიმეორა, გამომცემელი ელოდება თანხმობასო და, პანიკურად - უარი უთხარი-მეთქი... ერთ კვირაში კი მივხვდი, რა შანსიც მეძლეოდა: მასთან ნამდვილი (!) თანამშრომლობის პირველი და, როგორც მერე გაირკვა - ერთადერთი შესაძლებლობა; შეშინებულმა ვკითხე, თუ ჯერ არ გითქვამს უარი გამომცემლისთვის, გავაკეთოთ, მოვიცლი-მეთქი. არც ვაპირებდი უარის თქმასო... თურმე უკეთ ვცნობივარ, ვიდრე მეგონა...

საწყის ფაზაში კი შეგვაჩერა სიკვდილმა, მაგრამ კვლავ მინდა შევეუდგე, განვაგრძო და დავამთავრო, ჩემგან მის სახსოვრად...

რეზო კიკნაძე
კადმოსისთვის, 2023